

Dette skema kan bruges, som en del af den årlige forberedelse til borgerens delplan/ individuelle plan.

Iagttagelse af tegn på synsnedsættelse.

Navn: _____

Cpr. nr.: _____

Dato for sidste kontrol hos øjenlæge: _____

Adresse og tlf. nr. på klinik, hvor sidste kontrol blev foretaget: _____

HUSK: At mennesker med udviklingshæmning fra 45 års alderen og derefter mindst hvert 5. år bør få foretaget en synsundersøgelse. Har man Downs syndrom, bør man synsundersøges af en øjenlæge fra 30 års alderen og derefter mindst hvert 5 år.

HUSK følgende ved henvendelse til øjenlæge:

- Det er vigtigt, at ledsageren kender beboeren godt
- Dette skema kan medtages til øjenlægen – det beskriver borgerens synsproblemer
- Medbring oplysninger om evt. diagnoser, samt oplysninger om medicin (navn, dosis, startdato)
- Medbring evt. tidligere oplysninger fra andre øjenlæger og alle de briller borgeren har

Iagttagelse:

Det kan være vanskeligt at opdage, at en borger med udviklingshæmning har nedsat syn. Det vanskeliggøres ofte af, at forventningerne til personen, som regel relaterer sig til vedkommendes generelle varige funktionsnedsættelse. Synsnedsættelse kan især være vanskelig at opdage, hvis personen ikke kan fortælle, hvad hun/ han ser eller hvis personen sidder i kørestol.

Ved at iagttage personen nøje, vil man i nogen tilfælde kunne se tegn på synsnedsættelse. Nedenstående liste er lavet, så du ved, hvad du især skal lægge mærke til.

Du kan markere ud for det, du bemærker.

Øjets udseende:

- ingen eller ganske små øjne
- vandrende øjenbevægelser
- øjenuro, sitrende øjne (nystagmus)
- øjnene knibes sammen
- øjenvipperne pensler mod øjnene (øjenvippernes ender vender ind mod øjet)
- skelen, begge øjne ser ikke mod samme punkt
- uklare hornhinder
- øjne uden pupiller
- lodrette pupiller
- grå eller hvide pupiller

Adfærd hos personer med nedsat syn - Personen:

- gnider sig ofte i øjnet
- sidder og kikker på lys eller kikker op i solen
- vipper med fingrene foran øjnet

- rokker med hovedet – især personer med øjensitren (nystagmus)
- rokker med hele kroppen – eller anden selvstimulerende adfærd
- misser mod lyset eller skygger med hånden for øjnene
- foretrækker dunkle steder
- foretrækker meget lyse steder - står eksempelvis ofte alene ved vinduet
- undgår nærarbejde – eller har fået sværere ved at spise pænt
- foretrækker klare farver frem for pastelfarver
- sidder med hovedet på skrå - kikker på dig med hovedet på skrå
- farer sammen / bliver bange / bliver aggressiv – ved pludselig lyd eller pludselig berøring
- holder kroppen helt stiv
- ophører med tegn til tale eller kan ikke lære det.

Adfærd under gang - Personen:

- braser ind i møbler, ting på gulvet, døre og lignende - virker klodset
- er bange for at gå alene eller vil holde i hånden
- har svært ved at vurdere afstand
- holder hænderne frem for sig - går med små trippende skridt
- har svært ved at skifte fra lyse til dunkle steder / eller fra dunkle til lyse steder
- har svært ved at se trin, kantsten og ting på gulvet
- føler sig frem med fødderne, når personen går på trapper
- bliver let væk og kan ikke finde tilbage.

Adfærd over for andre - Personen:

- genkender først andre, når de taler eller når de går rundt
- har ingen øjenkontakt
- støder ind i andre, især personer med mørkt tøj
- går meget tæt på andre personer, når de kommunikerer
- kan ikke fortælle om omgivelserne

Adfærd over for ting - Personen:

- tager alting tæt op til øjet
- kikker skråt eller skævt mod genstande (skæv fiksaton)
- foretrækker god kontrast
- opdager ting i bevægelse bedre end ting i ro – eller opdager tværtimod bedre ting i ro end i bevægelse
- rykker meget tæt på TV - eller vil ikke se TV mere

Ovenstående skema er udfyldt, dato: _____ af (navn): _____

Dette skema er udarbejdet med inspiration: fra hæftet "Vær opmærksom på synsproblemer hos udviklingshæmmede og andre kommunikationshandicappede" af Gill Levy / Mette Warburg og hæftet "Synsned sættelser hos udviklingshæmmede" af Mette Warburg og Tina Pensdorf, samt i samarbejde med dr. Med. Mette Warburg. Begge hæfter kan downloades fra <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser>